

Remissvar

2026-09-02 Diarienummer A2026/00510

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för integration och arbetet mot utanförskap

Remissvar över betänkandet SOU 2026:23 Tolkavgift och förbud mot barntolkning (A2026/00510)

Tolkservicerådet

Sammanfattning

Vi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på förslaget att införa ett tydligt förbud mot att använda barn som tolk samt förslaget om att införa en avgift för tolkningstjänster.

Ur ett rättssäkerhetsperspektiv samt med hänsyn till barnets bästa ser vi positivt på förslaget om ett tydligt förbud mot att barn används som tolk. Detta bedöms vara en viktig åtgärd för att stärka barns rättigheter och bidra till en förbättrad kvalitet i kommunikationen mellan myndigheter och enskilda. Det är av stor vikt att säkerställa att barn inte befinner sig i situationer där de riskerar att behöva bära ett sådant ansvar, vilket kan ha negativa konsekvenser för dem både på kort och lång sikt.

Vi ser dock ett behov av att förtydliga undantaget som avser användning av tolk för uppgifter av ”enbart administrativ karaktär”. Begreppet är i nuläget otydligt och riskerar att leda till olika tolkningar i praktiken. Det är viktigt att tydligt avgränsa vilka situationer som omfattas av undantaget, eftersom även administrativa uppgifter kan innefatta information av betydande vikt för den enskilde.

När det gäller förslaget om tolkavgift vill vi särskilt lyfta behovet av att analysera konsekvenserna inom de verksamhetsområden där tolk används frekvent. Det finns en påtaglig risk att avgiften kan påverka den enskildes möjlighet eller vilja att infinna sig vid bokade besök eller möten, särskilt för personer med begränsade ekonomiska möjligheter. Detta kan i sin tur påverka handläggningstider, resursutnyttjande och möjligheterna att genomföra planerade insatser, vilket är av stor betydelse ur både ett rättssäkerhets- och ett serviceperspektiv.

Vi vill också understryka att det finns betydande osäkerheter kring i vilka situationer tolkavgift faktiskt kommer att tas ut, inte minst eftersom flera viktiga verksamhetsområden undantas från avgiftsskyldighet. Detta försvårar bedömningen av avgiftens praktiska effekter, inklusive den administrativa börda som kan uppkomma för myndigheterna.

Remissvar

2026-09-02 Diarienummer A2026/00510

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för integration och arbetet mot utanförskap

Sammanfattningsvis vill vi påpeka att tydligare definitioner kring undantaget för administrativa uppgifter samt en grundlig återkommande utvärdering av tolkavgiftens effekter är avgörande för att nå önskade resultat och säkerställa att rättssäkerhet och tillgång till professionell tolk upprätthålls.

8.1 Samtliga myndigheter ska omfattas av skyldigheten att ta ut tolkavgift

Att alla myndigheter ska omfattas av skyldigheten att ta ut tolkavgift med syfte att trycka på förväntningen att man ska lära sig svenska men att sedan inte ta ut en avgift underminerar det ursprungliga syftet. Man kommer att lära sig att teori och praktik inte hänger ihop och därför tror vi att syftet kommer att utlakas i längden. Här är det bättre att man bestämmer vilka myndigheter som ska ta ut avgift, och lagstifta om det, och vilka som inte ska det, alternativt skriva in undantagen direkt i lagens paragraf.

9.2 Hinder mot tolkavgift för asylsökande

Instämmer med utredningens bedömning gällande tolkavgift av asylsökande inom ramen för det administrativa asyلفörfarandet. Däremot motsätter vi oss att det inte gäller vid överklagandeförfarandet då överklagande är en del av gällande rätt och ekonomiska förutsättningar, som att ta ut avgift för tolk i ett sådant fall är, ska inte påverka om den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt i asylprocessen eller inte. Detsamma gäller vid ärenden om återkallelse av uppehållstillstånd då det kan bli ett så ingripande beslut.

Vi motsätter oss även förslaget att ta ut en tolkavgift under screeningsförfarandet. Detta eftersom det är en tvingande process och en person ska ha rätt att kunna förstå vad screeningen och processen kring den innebär utan att behöva betala för tolkningen. Personen har inte heller haft en chans att hinna lära sig svenska och det kommer därför inte finnas någon möjlighet att undslippa avgiften. Det går stick i stäv med rätten till att söka asyl och få sitt ärende prövat. Väljer man att införa screeningsförfarandet som en obligatorisk process i anslutning till att personer söker asyl ska avgift heller inte tas ut då anser vi.

9.3 Hinder mot tolkavgift för brottsoffer

Instämmer med utredningens bedömning. Skulle tolkavgift införas för brottsoffer skulle det kunna antas att benägenheten till att anmäla brott skulle minska för målgruppen. Att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt i detta hänseende ska inte vara avhängigt ekonomiska förutsättningar.

Remissvar

2026-09-02 Diarienummer A2026/00510

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för integration och arbetet mot utanförskap

10.2 Undantag från skyldigheten att betala tolkavgift efter ansökan

Instämmer ej med utredningens förslag. Möjlighet att kunna lämna exempelvis utdrag från journalen som visar att man har en viss funktionsnedsättning borde kunna finnas och därmed vara tillräckligt för att bli beviljad undantag från att betala tolkavgift. Anledning till det är att även vården vid intygsskrivning använder sig av journalen och det borde därför vara tillräckligt. Att vården skulle skriva intygen blir även ytterligare en administrativ uppgift för dem vilket skulle kunna undvikas om utdrag ur journalen skulle anses tillräckligt.

Vidare är det rimligt att ta i beaktande att psykiatrin i Sverige är överbelastad och möjligheten att få genomgå en utredning för eventuell IF eller NPF är att anses som svår, särskilt om individen i övrigt har en fungerande tillvaro. Tolkservicerådet vill därför framföra ett förslag om att intyg från Vuxenutbildningen om att man har sett ett stort behov av stöd, alternativt haft stöd av specialpedagog eller liknande, skulle kunna utgöra tillräckligt underlag för att bevilja undantag från att betala tolkavgift.

11.1 Tolkavgift ska tas ut vid tolkning i talade språk

Instämmer med utredningens förslag avseende att tolkavgift ej ska tas ut vid tecken-språks-, dövblind- eller skrivtolkning.

Avseende tolkavgift i talade språk vill vi lyfta att endast 47% av dem som studerar sfi studieväg 1 och 71% av dem som studerar studieväg 3, eller endast 14% av dem som var 55 år eller äldre när de påbörjade sfi-studierna, som avslutar kurs D med godkända betyg är i sig en indikator om att det inte är kända samhällets krav på att lära sig svenska som är det som krävs för att målet ska nås utan att det snarare är bättre anpassning av undervisningen som behöver göras, eller att man behöver ges möjlighet till alternativa sätt att lära sig språket, exempelvis genom suggestopedikurs inom vuxenutbildningen. Personer som studerar studieväg 1 och som inte klarar godkänt i kurs D, eller som avslutas i förtid på grund av bristande progression, kommer inte att klara det bättre när hårdare krav sätts in, varken mot att behöva betala tolkavgift eller att erhålla svenskt medborgarskap.

11.2.5 Tolkavgift ska tas ut efter en period om sex år

Instämmer ej med utredningens förslag. Om tolkavgift införs anser vi att tidsramen för detta borde ligga i linje med när svenskt medborgarskap kan ansökas om.

Sfi får, i särskilda fall, studeras i sex år från dess att personen söker och antas till kursen men att när det sker kan variera. När en person får uppehållstillstånd i Sverige och kan söka sfi

Remissvar

2026-09-02 Diarienummer A2026/00510

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för integration och arbetet mot utanförskap

finns ibland situationer där lämpligheten eller möjligheten till studier inte finns på en gång. Det kan handla om att en kvinna är gravid eller att en person är svårt sjuk och behöver vård i första hand. Dessa personers möjlighet till studier förskjuts och de kan i vissa fall ej ha uppnått godtagbara nivåer i svenska inom sex år. Det är av särskild vikt att lagstiftaren beaktar att språkinläring är en individuell process. Personers möjligheter att tillägna sig svenska påverkas av en rad faktorer, däribland utbildningsbakgrund, ålder, modersmål, språklig distans till svenska och eventuella traumatiska erfarenheter. Med hänsyn till dessa varierande förutsättningar finns det en påtaglig risk att en schablonmässig sexårsgräns inte ger tillräckligt utrymme för alla att utveckla den språkliga kompetens som krävs för att förstå och tillvarata sina rättigheter i kontakter med myndigheter. Att utredningen även hänvisar till att handläggare ska kunna anpassa sitt språk till en lättförståelig svenska ska inte behöva ses som en ventil då handläggares förmåga till det varierar stort. Att en person ska behöva betala tolkavgift och en annan inte, beroende på vilken handläggare man får, ska inte behöva kunna ske. På grund av detta anser vi att det i förvaltningslagen uttryckligen ska betonas att information ska förmedlas på ett sätt gemene man ska kunna ta till sig den, oavsett modersmål. Även vissa personer med svenska som modersmål förstår inte alltid myndighetssvenska.

Handläggare måste anpassa sitt språk till den som den möter men eftersom språket är nyanserat påverkar det både hur handläggare tolkar sitt sätt att uttrycka sig och klientens förmåga att tillgodogöra sig informationen. Nyanser är svårare att lära sig än den nivå som krävs för att kunna klara sig i samhället och av den anledningen anser vi att gränsen på 6 år är satt alldeles för snävt.

Att sätta en gräns i linje med möjligheten att ansöka om svenskt medborgarskap skulle dessutom förenkla för individen gällande tidsgränser att förhålla sig till.

11.2.6 Från vilken tidpunkt ska tidsgränsen beräknas?

Instämmer i resonemanget, med förbehåll av tidsgränsen på 6 år, se ovanstående punkt, kring kopplingen mellan folkbokföring och total tid för folkbokföring i relation till från vilken tidpunkt man ska räkna.

11.2.7 Personer som vistas i Sverige utan tillstånd

Instämmer i utredningens förslag om att dessa personer inte ska undantas från resterande grupp personer som kan vara i behov av tolk vid myndighetskontakter och av praktiska skäl kan tid ej räknas utifrån folkbokföring. Vi ställer oss däremot frågande till hur avgiften

Remissvar

2026-09-02 Diarienummer A2026/00510

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för integration och arbetet mot utanförskap

praktiskt ska kunna tas ut då personerna ofta inte har personnummer eller samordningsnummer.

11.4.2 Ingen åtskillnad mellan ärenden som den enskilde och andra har initierat

Instämmer ej med utredningens bedömning. Om en person som av någon anledning inte tillgodogjort sig tillräcklig kunskap i svenska för att kommunicera muntligen med en myndighet blir föremål i en utredning och där utredningen utmynnar till fördel för den enskilde blir kostnaden någonting som belastar den enskildes ekonomi. Förslag till alternativ till utredningens förslag skulle kunna vara att om utredningen utmynnar i negativt beslut för den enskilde, att denne då får betala tolkavgiften, i annat fall att den avskrivs, liknande hur utfallet blir hos domstol i enskilda mål då den enskilde brukligen döms att betala motpartens rättegångskostnader.

12 När ska tolkavgift inte tas ut?

Instämmer till största del i utredningens förslag men trots att jiddisch och romani chib saknar nämnd rätt i förhållande till övriga minoritetsspråk har utredningen möjlighet att lämna förslag att även dessa två minoritetsspråk ska kunna undantas.

18.1 Förordningen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Instämmer ej med utredningens förslag.

Personer som är inskrivna på Arbetsförmedlingen och är i behov av stöd och vägledning av olika slag erhåller i många fall ekonomiskt bistånd. För att ha rätt till ekonomiskt bistånd är det ofta ett krav att man är inskriven på Arbetsförmedlingen. Att socialtjänsten ska undantas från att ta ut tolkavgift men att kostnad tas ut från Arbetsförmedlingen gör att socialtjänsten ändå i förlängningen är avgiftsbelagd vid tolkbehov. Här är frågan om avgiften från Arbetsförmedlingen kommer att ingå i vad som anses som skälig levnadsnivå, alternativt livsföring i övrigt. Blir den det kommer det att ske en viss kostnadsökning för kommunerna, blir den inte det blir kostnaden i stället tvingande för den enskilde i och med kravet om inskrivning på Arbetsförmedlingen.

Remissvar

2026-09-02 Diarienummer A2026/00510

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för integration och arbetet mot utanförskap

Del 2

19.7.6 Ett förbud med undantag

Instämmer till största del med utredningens bedömning.

Som tolkförmedlingar har vi erfarenhet av att det ibland inte är möjligt att tillsätta tolkar på vissa språk då det helt enkelt saknas utbildade tolkar i vissa språk. Att helt förbjuda barn som tolk skulle kunna medföra att tolkning alls inte blir möjlig. Barn lär sig oftast språket snabbare än sina föräldrar och Tolkservicerådet föreslår därför ett undantag där man ska ha gjort sitt yttersta för att anlita utbildad tolk innan man gör bedömning att ett barn får agera som tolk.

Vi önskar ett förtydligande genom riktlinjer i författning om vad som menas med administrativ karaktär eftersom även enkla administrativa uppgifter kan ha avgörande betydelse för det enskilde.

20.2.5 Myndigheter kan redan avstå från att använda en anhörig som tolk

Instämmer ej med utredningens bedömning. Förbud mot att använda anhörig som tolk anser vi ska kunna tillämpas vid exempelvis ärenden gällande olika typer av våld och förtryck, eller när det finns tillgång på tolk i Sverige i respektive språk. Att en handläggare, läkare etc ska kunna neka en anhörig att tolka utifrån personens lämplighet anser vi kunna vara svårt då insikten i den anhöriges lämplighet kan uppstå först när det bokade besöket startat. Det är av särskild vikt att lagstiftaren beaktar att språkinläring är en individuell process. Personers möjligheter att tillägna sig svenska påverkas av en rad faktorer, däribland utbildningsbakgrund, ålder, modersmål, språklig distans till svenska och eventuella traumatiska erfarenheter. Med hänsyn till dessa varierande förutsättningar finns det en påtaglig risk att en schablonmässig sexårsgräns inte ger tillräckligt utrymme för alla att utveckla den språkliga kompetens som krävs för att förstå och tillvarata sina rättigheter i kontakter med myndigheter. Ekonomiska aspekter borde inte vara föremål för resonemanget kring sakfrågan men det är den likväl. Kommuner, hälso- och sjukvård och tandvård befinner sig i tider där besparingar ofta görs och effektivitet efterfrågas. Att då avsluta ett besök på grund av att den anhörige bedöms sakna lämplighet att tolka för att i stället boka ett nytt besök ser vi som mindre troligt, om inte i särskilt viktiga ärenden. Tolkförmedlingar har erfarenhet av att vårdpersonal försökt hitta lösningar som ger ekonomisk ersättning vid anlitande av tolk och vi har här tydligt sett att den ekonomiska aspekten påläggs vikt vid frågan om anlitande av yrkesverksam tolk. Även kunskapen och förståelsen om

Remissvar

2026-09-02 Diarienummer A2026/00510

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för integration och arbetet mot utanförskap

tolkanvändande och tolkning som yrke saknas ibland hos handläggare, läkare etc och det kan av den anledningen finnas skäl till att regleringen borde skrivas om och förtydligas.

Del 3

22. Konsekvensutredning

Den nya lagstiftningen ger upphov till en ökad administrativ börda för de myndigheter som tar ut tolkavgift, det ska göras en bedömning och fattas ett beslut som kan överklagas. Det framstår som att det huvudsakliga syftet med lagstiftningen är att förtydliga samhällets förväntan på att man ska lära sig svenska snarare än att det ska vara ett effektivt verktyg i integrationsprocessen. Vi ser det som särskilt anmärkningsvärt att det inte presenteras något övertygande stöd för antagandet att en tolkavgift för enskilda skulle bidra till snabbare eller förbättrad integration. Inte heller redovisas tillräckliga analyser av de långsiktiga samhällsekonomiska konsekvenserna. Avsaknaden av ett sådant kunskapsunderlag försvårar möjligheten att bedöma reformens ändamålsenlighet och proportionalitet samt väcker frågor om huruvida de avsedda effekterna kan förväntas uppnås. Därigenom kan man ifrågasätta om den administrativa bördan är rimlig i förhållande till ett endast eventuellt utfall.

Vad gäller Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Migrationsverket som har snåriga regler, de individer som har varit folkbokförda i över 6 år och som har tolkbehov i kontakten med dessa instanser, är också i hög utsträckning även aktuella inom ekonomiskt bistånd. Det föreligger en reell risk att eventuella tolkkostnader därigenom kommer att belasta kommunerna genom det ekonomiska biståndet, vilket förtar själva syftet med lagstiftningen. Det är också sannolikt att individerna kommer att behöva mer hjälp från handläggare inom ekonomiskt bistånd för att lyckas söka ersättningar och förklara regelverk och så vidare.

Det bedöms genom förslaget föreligga en ökad risk för anhörigtolkning vilket skulle kunna bidra till försämrad rättssäkerhet och ett ojämlikt maktperspektiv. Även risken för att en svart marknad skulle uppstå gällande anhörigtolkning är överhängande. Regeringen har nyligen publicerat utredningen om parallella samhällsstrukturer och då regeringen har höga ambitioner att motverka dessa anser vi att det är av vikt att väga fördelar mot nackdelar med införandet av tolkavgift. Vi som intresseorganisation för offentligt ägda tolkförmedlingar ser en stor risk att man kommer att anlita personer som saknar tolkutbildning men enligt klienternas uppfattning har något högre språklig kompetens än de själva att agera som anhörig i kontakt med berörda myndigheter. Konsekvenser av det kan medföra att tolkningen blir felaktig och klienten inte får viktig information. Anhöriga, varken verkliga anhöriga och

TOLKSERVICERÅDET

Remissvar

2026-09-02 Diarienummer A2026/00510

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för integration och arbetet mot utanförskap

eventuella anlitade personer som agerar som anhörig, omfattas inte av någon tystnadsplikt och känslig information riskerar att spridas.

I ärendet har styrelsen för Tolkservicerådet fört diskussion. Kassör Cecilia Hammarberg Mossberg har författat och sammanställt yttrandet, med godkännande av övriga styrelsemedlemmar.